

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

Γιατί είναι εύκολο να μάθω ξένες γλώσσες;

Άρθρο της Φύλλης Γαβριηλίδου που δημοσιεύτηκε στην ηλεκτρονική εφημερίδα Huffpost στις 2/3/2019 (διασκευή).

Γνωρίζετε ότι κάθε επιπλέον ξένη γλώσσα που μιλάμε έχει τη δυνατότητα να αυξήσει το εισόδημά μας κατά τουλάχιστον 2% σε ετήσια βάση; Αυτό το επιχείρημα από μόνο του είναι ικανό να μας πείσει να προσπαθήσουμε να μάθουμε ξένες γλώσσες, έστω κι αν μια ζωή πιστεύαμε πως είναι δύσκολο ή πως δεν μπορούμε να τα καταφέρουμε.

[...] Ο άνθρωπος μαθαίνει ξένες γλώσσες όπως και τη μητρική του γλώσσα. Η κλασική εκπαίδευση, όμως, πηγαίνει ενάντια σε αυτό. Προσπαθούμε να μάθουμε γλωσσικές γνώσεις μέσα από ατελείωτες λίστες λεξιλογίου, αμέτρητες ασκήσεις γραμματικής και κάνουμε ελάχιστη πρακτική εξάσκηση πάνω στον επικοινωνιακό χαρακτήρα της γλώσσας. Η γλώσσα, όμως, είναι σαν ζωντανός οργανισμός και οφείλουμε να μάθουμε να τον αντιμετωπίζουμε ως τέτοιο. Το να μαθαίνουμε κανόνες ή απλά λέξεις ασύνδετες μεταξύ τους δεν μπορεί να φέρει αποτελέσματα, γιατί πολύ απλά το μυαλό δε μπορεί να βγάλει νόημα από όλα αυτά. Τουλάχιστον, όχι εύκολα. Αντιθέτως, κάποιος οδηγείται στο να κατακτήσει μια γλώσσα, όταν έχει την ευκαιρία να συνδέσει το παλιό με το καινούργιο, να συλλέξει και να αναγνωρίσει μοτίβα, να εξασκηθεί και να κάνει λάθη, πολλά λάθη, να μάθει από αυτά και να πάει παρακάτω.

[...] Πώς όμως μαθαίνουμε γλώσσες; Κάθε φορά που το μυαλό εκτίθεται στη γλώσσα συγκεντρώνει υλικό, παραδείγματα και μοτίβα. Σιγά σιγά, και με την προϋπόθεση πως δουλεύουμε σωστά, αρχίζει να οργανώνει όλο αυτό το υλικό σε “κουτάκια”. Αναγνωρίζει λεξιλογικές, συντακτικές και γραμματικές δομές και τις κατηγοριοποιεί. Έτσι αρχίζει να βγάζει νόημα από το αρχικό χάος. Άλλωστε, ο στόχος του εγκεφάλου είναι η προστασία και η επιβίωσή μας. Προσπαθεί να βγάλει νόημα από οτιδήποτε μπορεί να αντιλαμβάνεται ως ξένο ή ως απειλή, έτσι ώστε να επαναφέρει την τάξη και την ασφάλεια στη ζωή μας. Όταν πια έχει κατηγοριοποιήσει κάτι επαρκώς, το μυαλό είναι σε θέση να το συστηματοποιήσει – πράγμα που πρακτικά σημαίνει να κάνει χρήση αυτού. Από αυτήν τη χρήση, που μπορεί να μην είναι πάντα σωστή, συγκεντρώνει και πάλι όσα λάθη γίνονται και τα ξανακατηγοριοποιεί βρίσκοντας το σωστό. Αυτό σημαίνει συνειδητή εξάσκηση.

Με το να τα κάνετε όλα αυτά συνειδητά και να καλλιεργήσετε έτσι το γλωσσικό σας ένστικτο, μπορείτε μέσα σε λίγους μήνες να καλλιεργήσετε τις δεξιότητες ενός πολύγλωσσου και να αυξήσετε την αξία του βιογραφικού σας, καθώς και τις πιθανότητες να βρείτε εκείνη τη δουλειά που πάντα ονειρευόσασταν ή να κάνετε το μεταπτυχιακό των ονείρων σας.[...]

Κείμενο 2

Η μεγάλη Χίμαιρα

Απόσπασμα από το μυθιστόρημα Η μεγάλη χίμαιρα του πεζογράφου Μιχάλη Καραγάτση (1908-1960), εκδ. Εστία, 2002.

[...] Την παραμονή των Χριστουγέννων ήρθε ο Μηνάς. Θα έμενε ως του Αϊ Γιαννιού, να περάσει τις γιορτές με τους δικούς του.

Από μια βδομάδα πρωτύτερα, η Ρεϊζαίνα ετοιμαζόταν να δεχτεί το μικρό της γιο. Τακτοποίησε τη βορεινή κρεβατοκάμαρα με ανήσυχη φροντίδα. Σημείωσε σ' ένα χαρτί όλα τα φαγητά και τα γλυκά που του άρεσαν. Κατέβηκε στη Σύρα, να ψωνίσει η ίδια όλα τα υλικά που θα της επέτρεπαν να ικανοποιήσει τις γαστριμαργικές επιθυμίες του. Κι όταν όλα ετοιμάσθηκαν, έβγαλε απ' το σεντούκι το καλό ταφταδένιο φόρεμά της. Το σιδέρωσε προσεκτικά, το φόρεσε και περίμενε ανυπόμονα τον ερχομό του βαποριού.

Στις πέντε το απόγεμα κατέβηκαν στη Σύρα, κάθισαν σε μια μπουραρία της προκουμαίας και περίμεναν πότε θα φανεί το βαπόρι. Ο καιρός ήταν κακός· φυσούσε Νοτιάς δυνατός κι έβρεχε. Η συνομιλία προχωρούσε δύσκολα, γιατί τα ελληνικά της Μαρίνας ήταν ακόμη αδύνατα. Μα η Ρεϊζαίνα είχε το μυαλό της αλλού, δεν παρακολουθούσε. Έτσι, δίχως να το καταλάβουν, ο Γιάννης κι η Μαρίνα συνέχιζαν να μιλούν γαλλικά.

Κατά τις έξι φάνηκε να 'ρχεται το βαπόρι. Χωρίς να περιμένουν την αγκυροβολία και τη μανούβρα, πήγαν στον ντόκο¹. Η βροχή τους μούσκευε. Κοιτούσαν στο συνωστισμό του καταστρώματος να ξεχωρίσουν το Μηνά. Πρώτη τον είδε η Ρεϊζαίνα. [...]

Ο Μηνάς φιλάει πρώτα το χέρι της μητέρας του, με σεβασμό βαθύ. Εκείνη, με κίνηση σπασμωδική τον αγκαλιάζει, τον σφίγγει πάνω στο κοκκαλιάρικο στήθος της, ρουφάει τη δροσιά του νεανικού προσώπου με τα φλογερά χείλια της. «Πώς τον αγαπάει!» στοχάζεται η Μαρίνα. «Μα το φαινόμενο είναι ξεχωριστό; Ή μήπως αντιπροσωπεύει μια γενικότερη ελληνική πραγματικότητα; Σε τούτο το λαό ο δεσμός του αίματος εξακολουθεί πάντοτε να είναι τρομακτικά ιερός, όπως άλλοτε. [...]

¹ Ντόκος (ο): προβλήτα λιμανιού

Τώρα, ο Μηνάς και ο Γιάννης αγκαλιάζονται, φιλιούνται. Σαν άντρες, προσπαθούν να δώσουν συγκρατημένη τυπικότητα στις εκδηλώσεις τους. Πίσω όμως από την προσπάθεια, η αγάπη δεν μπορεί να κρυφτεί. [...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με ποιους τρόπους, κατά τη συγγραφέα του Κειμένου 1, μαθαίνει κάποιος πιο αποτελεσματικά μια ξένη γλώσσα; (γύρω στις 60 λέξεις).

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 («Ο άνθρωπος μαθαίνει ξένες γλώσσες ... να μάθει από αυτά και να πάει παρακάτω») δύο διαφορετικές μεθόδους, με τις οποίες οργανώνεται ο λόγος σε αυτή. Να τις κατονομάσεις (μονάδες 4), να καταγράψεις τα χωρία που τις εντόπισες (μονάδες 4) και τις συναφείς με αυτές διαρθρωτικές λέξεις (μονάδες 2).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 χρησιμοποιείται το ρήμα μαθαίνω με διάφορες σημασίες (λ.χ. διδάσκομαι, αποστηθίζω, συνηθίζω, αποκτώ, αφομοιώνω κ.ά.). Να αντικαταστήσεις τους τύπους του ρήματος που είναι υπογραμμισμένοι [μαθαίνει, να μάθουμε (το 1^ο), να μάθουμε (το 2^ο), να μαθαίνουμε, να μάθει] με ισοδύναμο νοηματικά ρήμα ή ρηματικό σύνολο στον κατάλληλο τύπο.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο απόσπασμα του Κειμένου 2 παρουσιάζονται οι δεσμοί αίματος ανάμεσα σε μητέρα και γιο καθώς και ανάμεσα σε δύο αδέρφια (τον Γιάννη και τον Μηνά). Να περιγράψεις με σχετικές αναφορές στο κείμενο τους δεσμούς αυτούς (μονάδες 6) και να αποδώσεις τα κοινωνικά στερεότυπα ή τις αξίες που εκφράζονται. (μονάδες 4) Αυτά τα στερεότυπα ή οι

αξίες υπάρχουν και στη δική σου εποχή και κοινωνία; (μονάδες 5) Η απάντησή σου να έχει έκταση 150 περίπου λέξεων.

Μονάδες 15